

ONDERZOEK:
Waregem, Spoorweglaan

Voorliggend document is een:

Melding vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
©Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	2
2	Inhoud en opbouw van het document	3
3	Bijlagen.....	3

1 Situering binnen het archeologietraject

HUIDIG ONDERZOEK	een archeologienota met uitgesteld traject, bestaande uit een bureaustudie
ADVIES	Prospectie met ingreep in de bodem in uitgesteld traject

Het huidige onderzoek situeert zich binnen het archeologisch traject als volgt:

Regulier traject	Archeologienota	Bureauonderzoek	<<
		Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	
		Vooronderzoek met ingreep in de bodem	
Uitgesteld traject	Nota	Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	
		Vooronderzoek met ingreep in de bodem	
	Archeologierapport	Opgraving	

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

DEEL 1	Administratieve fiche	+
DEEL 2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	+
DEEL 3	Onderzoeksopdracht: bureaustudie	+
DEEL 4	Onderzoeksopdracht: landschappelijke boringen	
DEEL 5	Onderzoeksopdracht: prospectie met ingreep in de bodem	
DEEL 6	Assessment van landschappelijke data	
DEEL 7	Assessment van aardkundige data	
DEEL 8	Assessment van historische data	
DEEL 9	Assessment van archeologische data	
DEEL 10	Synthese en waardering	+
DEEL 11	Omschrijving van de maatregelen	+

3 Bijlagen

Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

BIJLAGE 1	Inventaris (plannen)
BIJLAGE 2	Kaarten op A4, A3 of A2 (topografisch kaart, kadasterkaart, ...)
BIJLAGE 3	Boorrapporten Hembyse bvba
BIJLAGE 4	Boorrapporten extern (DOV, ...)
BIJLAGE 5	Geplande toestand van het onderzoeksgebied: plannen, sneden, ruimtelijke visie, ...
BIJLAGE 6	Foto's van het plaatsbezoek

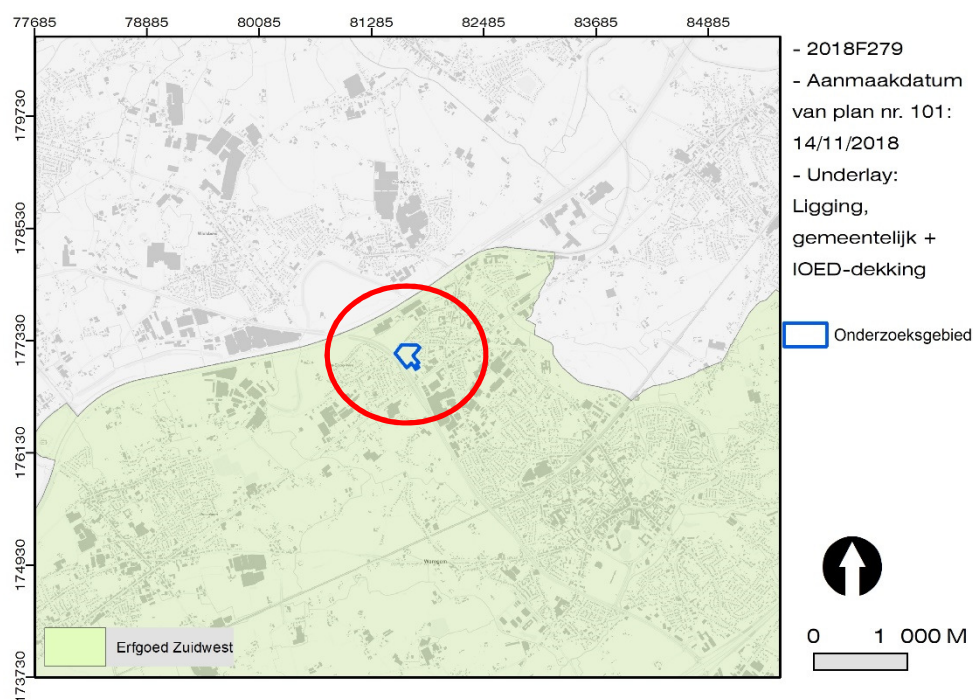
ONDERZOEK:
Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL	1
Administratieve fiche/Privacyfiche	
<i>©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</i>	

INHOUDSOPGAVE	
1	Situering van het onderzoek 2
2	Projectcodes 3
3	Betrokken actoren..... 4
4	Bewaring van de data 4
Figuur 1.	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten..... 3

1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Waregem	
Deelgemeente	Sint-Eloois-Vijve	
Straat en straatnummer	Spoorweglaan/Schoendalestraat	
Kadastrale situering	Sectie	A
	Afdeling	6
	Percelen	547A, 547B, 267G2
Lambert 72-coördinaten	O	X: 81801,429/ Y: 177255,634
	W	X: 81535,523/ Y: 177196,103
Oppervlakte	42 001,70 m ²	4,2 ha
Oppervlakte bodemingreep	n.v.t.	
Datum van toekenning van de opdracht	11 juni 2018	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
	Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 3.0	
Duur van het onderzoek	8 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)	[REDACTED]	

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten.

2 Projectcodes

3

Bureaustudie	2018 F 279
Landschappelijke boringen	n.v.t.
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Prospectie met Ingreep in de bodem	n.v.t.
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	WAR-SPO

3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)
Geraadpleegde (regio)specialisten	Tijs De Schacht (Erfgoed Zuidwest)
Initiatiefnemer (privacyfiche)	
Omgevingsvergunning:	Privaatrechtelijk
	Publiekrechtelijk
	Stedenbouwkundige handelingen
	Verkaveling van gronden

4 Bewaring van de data

4

Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	45
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Archeologienota naar aanleiding van een verkavelingsproject te Waregem, Spoorweglaan z.n.</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 45, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Kastanjestraat 26, 9000 Gent
Zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	
Bewaring archeologisch ensemble	n.v.t.

Gebruiker van het archeologisch ensemble	n.v.t.
Bevoegde IOED	IOED Leiedal
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	Trezoor Vier Linden 1, 8501 Kortrijk

ONDERZOEK:

Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL

10

Synthese en waardering

INHOUDSOPGAVE

1	Synthese.....	2
1.1	Datering/interpretatie van de dataset	2
1.1.1	Volledigheid van de dataset	2
1.1.2	Huidige dataset	2
1.1.3	Waardering van de archeologische site	3
1.2	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	4
2	Vervolgtraject	6
2.1	Impact van de geplande werken	6
2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	6
2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	7
3	Bibliografie.....	8
4	Lijst van figuren, gebruikt in deel 10.....	9

1 Synthese

1.1 Datering/Interpretatie van de dataset

1.1.1 Volledigheid van de dataset

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht (tevens middels controleboringen !)
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden, waarbij de geplande bodemingrepen in kaart zijn gebracht
- de vervolgstategie werd opgesteld

2

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het onderzoeksgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

1.1.2 Huidige dataset

Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied zich bevindt op een vrij gunstig gelegen positie in het landschap, met name op een zandrug ten zuiden van de Leie. Deze uitgelezen positie in het landschap oefende een grote aantrekkingskracht op de mens uit, zoals verschillende archeologische vondsten in de onmiddellijke nabijheid van het onderzoeksgebied reeds hebben aangetoond. Op deze hoge en droge kouterruggen werd vermoedelijk immers een Romeinse

heirweg aangelegd, die de noordwestelijke zijde van het onderzoeksgebied vormt. Hierlangs hebben zich verschillende nederzettingskernen gevormd. Tevens kan melding gemaakt worden van fragmentarische restanten die wijzen op de aanwezigheid van begraving (in oostelijke richting naar de Gaverbeek toe). Sporen uit latere periodes werden nog niet aangetroffen, maar gelet op de ontstaansgeschiedenis van het dorp van Sint-Eloois-Vijve kunnen deze zeker niet uitgesloten worden. De Romeinse bewoning in zandig Vlaanderen had ook een sterke inheemse component, dus het is niet onmogelijk dat er ook oudere fasen (late ijzertijd) van een nederzetting aanwezig zijn. Bovendien is een wegtracé een zone waarin ook begravingen kunnen worden aangetroffen. Er is dus een algemene verwachting naar sporensites uit de late ijzertijd, de Romeinse periode en de volle middeleeuwen.

Op basis van het historische kaartenmateriaal kan ook gesteld worden dat het onderzoeksgebied ten minste vanaf het midden van de 18^e eeuw in gebruik is als landbouwgrond en dat er dus geen nederzettingssporen verwacht worden die jonger zijn dan de 18^e eeuw. Het gebied is -sinds het voorhanden zijn van kaartenmateriaal- nooit bebouwd geweest. De enige menselijke ingreep die een mogelijke verstoring met zich heeft meegebracht, heeft betrekking op de spoorweglijn ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Deze spoorweg is heden verdwenen (en slechts herkenbaar in de naam van de straat), maar heeft mogelijks wel een impact gehad op het bodemarchief langsheen deze voormalige spoorwegberm. Een aanzienlijke verstoring langsheen een spoorweglijn is vastgesteld in Mechelen¹ en Sint-Denijs-Westrem².

1.1.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het onderzoeksgebied is gelegen op de hogere kouters van een Tardiglaciale zandrug, die gekenmerkt wordt door een noordelijke steilrand naar de vallei van de Leie toe. In het oosten wordt de zandrug doorsneden door de depressie van de Gaverbeek. Het onderzoeksgebied bevindt zich dus op een vrij gunstige situatie binnen het landschap. Dit legt de verwachting naar de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren vrij hoog.
2. Uit de huidige bodemopbouw van het onderzoeksgebied kan worden afgeleid dat het onderzoeksgebied volledig is omgezet naar landbouwgrond en dat er geen sprake is van afgedekte paleo-bodems. Er is dus een uitermate lage kans op de bewaring van (en het aantreffen van) steentijdartefactsites.
3. Het onderzoeksgebied bevindt zich langs de Schoendalestraat, waarvan het tracé teruggaat op dat van een Romeinse heirweg. De aanwezigheid van

¹ De Smaele & Pieters, 2013.

² De Smaele, Pieters & Vermeersch, 2018.

deze belangrijke toegangsweg, alsook de nabijheid van een doorwaadbare plaats vormde een belangrijke stimulans voor het ontstaan van (verschillende) nederzetting(en) tijdens de Romeinse periode. Deze bevinden zich niet alleen op het grondgebied van Sint-Eloois-Vijve, maar volgen het tracé van de heirweg ook in westelijke richting naar Desselgem en Beveren-Leie toe.

4. Uit het historisch kaartenmateriaal kan worden afgeleid dat het gebied vanaf ten minste het midden van de 18e eeuw in gebruik was als akkerland en dat dit landgebruik waarschijnlijk teruggaat op een situatie uit de late middeleeuwen. Er wordt geen enkele keer bewoning of bebouwing binnen het onderzoeksgebied gekarteerd. Er kan slechts melding gemaakt worden van de spoorweglijn van Ingelmunster naar Anzegem die op het einde van de 19^e eeuw werd aangelegd en de noordoostelijke grens van het onderzoeksgebied vormt en mogelijks een nefaste impact heeft gehad op het bodemarchief langsheen deze voormalige spoorwegbedding.
5. De geplande werken binnen het onderzoeksgebied behelzen het verkavelen van de gronden, waardoor er van een integrale versterking van het terrein dient uitgegaan te worden.

Op basis van deze data kan dus worden besloten dat er binnen het onderzoeksgebied een kans is op het aantreffen van archeologische sporen en structuren, met name sporensites uit alle periodes sinds het neolithicum. Gezien de landschappelijke ligging kan men voornamelijk denken aan sporen uit de inheems-Romeinse periode, maar sporen uit de volle en de late middeleeuwen kunnen zeker niet worden uitgesloten, net zo min als oudere en/of jongere sporen.

4

1.2 Antwoord op de onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het onderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die onderliggend kader vormen voor de opzet van het onderzoek.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

De beschikbare gegevens wijzen op een éénduidige stratigrafische situatie ("site zonder complexe verticale stratigrafie") waarbij de ondergrond is opgebouwd uit eolische afzettingen uit het laat-Pleistoceen. De bestaande landschappelijke en geologische bronnen wijzen dus op een mogelijke bewaring van sporensites die onder de huidige teelaarde bewaard kunnen zijn. Steentijdartefactsites worden niet verwacht.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

De bestaande historische en archeologische bronnen bieden enkel aanwijzingen over sporen uit de Romeinse periode. De Schoendalestraat is

waarschijnlijk een tracé dat reeds teruggaat op een Romeinse heirweg, waarlangs her en der verschillende nederzettingskernen ontstaan zijn. Gelet op de ontstaansgeschiedenis van Sint-Eloois-Vijve kunnen echter jongere sporen niet worden uitgesloten.

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Het betreft een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Gezien het feit dat er nog geen concrete bouwplannen beschikbaar zijn; moet worden uitgegaan van een integrale verstoring van het bodemarchief.

- *Is verder (uitgesteld) vooronderzoek of onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Aangezien de aanwezigheid van archeologische grondsporen en structuren niet kon worden uitgesloten, is een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

2 Vervolgtraject

2.1 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het onderzoeksgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit het verkavelen van de gronden.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten reeds:

- Het verkavelen van het gebied in 74 loten
- Het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen
- De aanleg van gemeenschappelijk groen
- Het aanleggen van parkeerzones
- De aanleg van een groenscherm en wadi's

Gelet op deze geplande integrale verstoring (verkavelingsvergunning) van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, dienen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject is een bureauonderzoek uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	JA	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek en de geraadpleegde regiospecialisten is de kans op het aantreffen van aanvullende informatie over het onderzoeksgebied zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. Het aantreffen van sporensites is mogelijk maar niet aangetoond, uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Kan aanwijzingen bieden voor de aanwezigheid van een archeologische site, maar biedt hierover geen uitsluitel.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn reeds controleboringen uitgevoerd en samen met de beschikbare aardkundige data kan gesteld worden dat er sprake is van een éénduidige stratigrafie waardoor de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites extreem klein is.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn aardkundige indicatoren dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites extreem klein is.
Proefsleuven	NEE	JA	NEE	JA	Aldus kan het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied worden ingeschat door een representatief deel van het terrein op te graven, na het voldoen aan de randvoorwaarden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat een proefsleuvenonderzoek -heden niet mogelijk- noodzakelijk dient te worden uitgevoerd, na het voldoen aan de randvoorwaarden (zie §Randvoorwaarden).

2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Binnen het onderzoeksgebied wordt een nieuwe verkaveling gepland, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische grondsporen hoog is, worden verdere maatregelen noodzakelijk geacht. Bijgevolg is een vervolgstategie bepaald teneinde eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen, te registreren en de aard en de bewaringstoestand ervan te bepalen. Concreet betekent dit dat een prospectie met ingreep in de bodem moet worden uitgevoerd, met name een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject.

3 Bibliografie

Naslagwerken

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

De Smaele B. & Pieters H., 2013. *Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) op de site 'Stenenmolenstraat' te Mechelen (prov. Antwerpen)*, ADEDE Archeologisch Rapport 45, Gent.

De Smaele B., Pieters H. & Vermeersch J., 2018. *Archeologienota naar aanleiding van de bouw van een residentieel complex aan de Jean-Baptiste de Ghellincklaan te Sint-Denijs-Westrem*, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 35, Gent.

Van Goidsenhoven W., 2017. *Gentseweg (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 2: Programma van Maatregelen*, Sint-Michiels-Brugge.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

8

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

4 Lijst van figuren, gebruikt in deel 10

Geen gegevens voor lijst met afbeeldingen gevonden.

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

HEMBYSE

ONDERZOEK:

Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL 11

Omschrijving van de maatregelen

INHOUDSOPGAVE

1	Omschrijving van de maatregelen	2
1.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	2
1.2	Onderzoekstechnieken	3
1.3	Afwijkingen ten opzichte van de CGP	7
1.4	Randvoorwaarden.....	8
2	Besluit.....	9
3	Bibliografie.....	10
4	Lijst van figuren, gebruikt in deel 11	11

1 Omschrijving van de maatregelen

1.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch kennispotentieel van het onderzoeksgebied en de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de onderzoekslocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot de aanwezigheid van sporensites reëel is en dat de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied niet met zekerheid kan worden aangetoond.

Bijgevolg wordt een programma van maatregelen opgesteld voor een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met als doel een gerichte survey van het terrein om na te gaan in welke mate het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied nog intact bewaard is en welke de precieze aard van de archeologische site is.

De onderzoeksvragen die hierbij beantwoord dienen te worden, worden hieronder opgesomd.

Proefsleuvenonderzoek:

2

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*
- *Wat is de aard, bewaringstoestand en kennispotentieel van deze sporen?*
- *Wat is de densiteit en hun verspreiding?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Wat is de impact van de geplande bouwwerken op deze sporen?*
- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en de bodem ?*
- *Zijn er sporen van de op historisch kaartenmateriaal vastgestelde buurtwegen ?*
- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied ?*
- *Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getrokken en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in de regio ?*

1.2 Onderzoekstechnieken

De onderzoekstechniek voor de prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven dient te worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk, §8.6.

Ligging en de oriëntatie

- De ligging en oriëntatie is gebaseerd op de topografie van het onderzoeksgebied
- De ligging en oriëntatie is gebaseerd op de axialiteit van oude perceelsgrenzen en buurtwegen

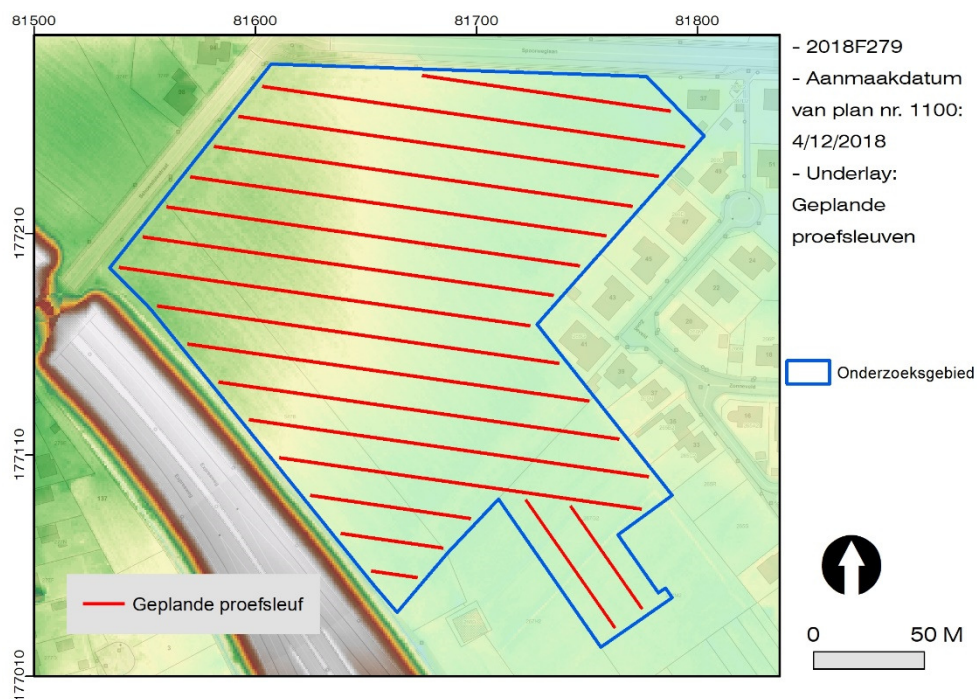
Hier wordt de aanleg van **18 proefsleuven** geadviseerd:

- Een groep van **16 proefsleuven** die van west naar oost de topografie doorsnijden. De meest noordelijke proefsleuf heeft tevens tot doel de versterking van de spoorweg te vatten.

Deze proefsleuven zijn tevens georiënteerd om de centraal aanwezige buurtweg (of de resten daarvan) scherp te doorsnijden en de mogelijk aanwezige oudere perceelgreppels in een hoek van circa 45° te doorsnijden.

- Twee proefsleuven in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied, die zich in een vlakker gedeelte van het onderzoeksgebied bevinden. Deze twee sleuven liggen binnen dezelfde axialiteit als de bestaande perceelsindeling, maar doorsnijden de perceelsgrenzen op de Atlas der Buurtwegen.

3

Figuur 1. Geplande situering van de proefsleuven, aanmaakschaal 1:1.

Breedte en oppervlakte:

- Er dienen proefsleuven te worden uitgegraven met **een breedte van 2 meter op een regelmatig interval (15 meter tussenafstand van middenas tot middenas)**, waarvan de inplanting gebaseerd is op de huidige topografische oriëntatie van het onderzoeksgebied. Dit laat een zinvolle waarneming (een maximale informatiewaarde ten opzichte van een minimale bodemingreep) van mogelijk aanwezige structuren in de bodem toe en laat tevens toe om op een efficiënte manier een vrij hoog percentage van het onderzoeksgebied te onderzoeken. Tegelijk is de spreiding van de sleuven evenwichtig ten opzichte van de oppervlakte en de omliggende structuren.
- Met de voorgestelde proefsleuven wordt minstens **10% van het onderzoeksgebied onderzocht. Op basis van voortschrijdende inzichten tijdens het onderzoek wordt de situering van (indien noodzakelijk) aanvullende proefsleuven bepaald, deze aanvullende proefsleuven kunnen de vorm aannemen van o.a.: dwarssleuven, volsleuven, kijkvensters.**
- Dwarssleuven hebben tot doel de ruimtelijke samenhang tussen twee archeologische structuren in belendende proefsleuven te onderzoeken. Deze “dwarssleuven” kunnen ook de vorm van “volsleuven” aannemen, indien deze tot doel hebben een welbepaalde structuur in het archeologisch vlak te volgen.
- Kijkvensters zijn uitgravingen annex aan de aangelegde proefsleuf en hebben tot doel een archeologische structuur ofwel volledig in het archeologisch vlak vrij te leggen (bijvoorbeeld een waterput of grote kuil), ofwel de ruimtelijke samenhang van verschillende sporen/structuren in een *beperkt* archeologisch vlak te onderzoeken. Een kijkvenster is traditioneel minimaal 6 x 6 meter en maximaal 13 x 13 meter in oppervlakte.

Diepte:

- De dieptes van **elke proefsleuf en van elke profielput (een uitgraving binnen de contouren van de proefsleuf, met als doel het vaststellen van de verticale stratigrafie van de site en dus een inzicht in de bodemopbouw en indien mogelijk ook de aanwezige archeologische vlakken, nvdr.)** worden bepaald door de veldwerkleider, in samenspraak met een **assistent-aardkundige**. Er dient hierbij rekening gehouden te worden met de diepte waarop archeologische resten kunnen aangetroffen worden enerzijds en de veiligheid van de werf anderzijds.

Er is een verwachting naar een circa 50 à 60 centimeter dik pakket teelaarde (Ap), waaronder zich een B-horizont (verwering, inspoeling, ...) kan bevinden. Archeologische sporen (grondsporen) kunnen zich vanuit de B-horizont manifesteren en tot in de C-horizont doorlopen. De diepte van het archeologisch vlak ten opzichte van het maaiveld kan dus variëren, een diepte van circa 55 centimeter onder het maaiveld is voorlopig een realistische inschatting. De grondcodes van de af te graven pakketten zijn

heden niet gekend, maar de uitgegraven grond wordt ter plaatse gestockeerd en teruggezet. Er is dus geen afvoer van grond noodzakelijk.

- **Het begrijpen van de interactie tussen de ruimtelijke cohesie (horizontale stratigrafie) van de sporen en de bodemopbouw staat centraal.**

Veiligheid:

- Voor het werken in uitgravingen dieper dan 1,5 meter worden remediërende maatregelen genomen om veilig werken te garanderen. Conform de Code van Goede Praktijk §8.6.2 en §8.6.3 dienen bodemkundige vaststellingen bij de aanleg van de proefsleuven (zowel in de putwanden als in lokale verdiepingen van het opgravingsvlak) en de volledige stratigrafische sequentie in de proefsleuven hoe dan ook getoetst te worden middels een bodemprofiel dat tot in het onverstoorte moedermateriaal reikt. De hoofdaannemer voorziet in de nodige remediërende maatregelen (schoren, drukluchtkussens, ...).
- Indien de grondwatertafel bereikt wordt alvorens de archeologische stratigrafische sequentie gekend is, dienen remediërende maatregelen te worden genomen om correcte archeologische vaststellingen te doen en om de vaststellingen in optimale omstandigheden te laten verlopen. Bij overlast door (grond)water dient oppervlaktebemaling en/of lijnbemaling te worden ingezet.
- Er is in het sleuvenplan een marge van 3 meter ten opzichte van de bestaande perceelsgrenzen voorzien. Deze dient te worden gerespecteerd, tenzij mits uitdrukkelijke toestemming van de hoofdaannemer.
- Het grondwerk dient uitgevoerd gebruik makend van een gekeurde graafkraan (rupsen of banden) met voldoende vermogen voor het geplande grondwerk, voorzien van een tandenloze dieplepelbak of nivelleerbak van 1,5 tot 1,8 meter breed. Het grondwerk wordt uitgevoerd conform het Standaardbestek 250, versie 4 en door gekwalificeerd personeel.
- Indien tijdens het onderzoek blijkt dat het huidige proefsleuventracé een veiligheidsrisico inhoudt, kan worden gekozen voor een alternatief proefsleuventracé, dat echter de beoogde oppervlakte doelstellingen en de beoogde evaluatie van de ondergrond respecteert. Deze afwijkingen worden nadien in het Verslag van Resultaten toegelicht en verantwoord.
- De hoofdaannemer voorziet dat alle aanwezige nutsleidingen en kabels gekend zijn en van de verschillende netten zijn afgesloten !
- Indien tijdens het grondwerk of tijdens het archeologisch onderzoek zou blijken dat het gebied vervuild (fossiele brandstoffen, oorlogsmunitie, ...) is, dient de hoofdaannemer remediërende maatregelen te nemen om veilig werken in de vervuilde bodem te mogelijk te maken. Het volledig uitgraven en saneren van de gronden zonder archeologische prospectie dient in dat geval te allen prijze te worden vermeden.

Inhoudelijk heeft het onderzoek als doel het vaststellen, evalueren en waarderen van de archeologische erfgoedwaarde van het onderzoeksgebied. Hiervoor worden de aanwezige sporen en structuren (zowel antropogeen als geologisch en biogeen) geregistreerd conform de Code van Goede Praktijk.

Het digitale sleuvenplan, dat is opgemaakt in ArcGIS, kan als shapefile (*.SHP) worden opgevraagd bij Hembyse Archeologie.

1.3 Afwijkingen ten opzichte van de CGP

Er worden in deze fase geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien, maar er moet steeds een “speelruimte” tussen de theorie en de praktijk indachtig worden gehouden. Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd. In het huidige Verslag van Resultaten en het Programma van Maatregelen zijn geen afwijkingen op de Code van Goede Praktijk noodzakelijk geweest.

Er is een archeologische verwachting naar archeologische sites met een eenvoudige horizontale stratigrafie (“landelijke context”), maar indien tijdens de aanleg van de proefsleuven en de profielputten echter blijkt dat alsnog steentijdartefactsites aanwezig kunnen zijn, dient de methodiek aangepast te worden en moet overgeschakeld worden op een verkennend archeologisch booronderzoek, en dit conform §8.5. van de Code van Goede Praktijk.

Aan de hand van dit type booronderzoek kan de diepte, spreiding, datering en bewaringsgraad van de aangetroffen steentijdartefactsite geëvalueerd worden. Voorafgaand aan het booronderzoek dienen, op basis van het proefsleuvenonderzoek, zones worden afgebakend waarbinnen een verwachting naar steentijd bestaat en waarbinnen de boringen dienen uitgevoerd te worden.

7

Daarbij dienen deze onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- *Waar werden de steentijdartefactsites aangetroffen (xyz-coördinaten)?*
- *Wat is hun spreidingsvorm en densiteit?*
- *Welke datering kan hieraan gegeven worden?*
- *Welke bodemhorizonten/sedimenten werden aangetroffen?*
- *Is vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk? Zo ja, beschrijf de methodiek.*

In het Programma van Maatregelen voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien. Afwijkingen zijn mogelijk en soms noodzakelijk, maar elke ad hoc afwijking, bijvoorbeeld op basis van inzichten verworven *tijdens* het veldwerk, dient te worden gemotiveerd in het Verslag van Resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem.

1.4 Randvoorwaarden

De randvoorwaarden voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek, zoals omschreven in het Programma van Maatregelen, hebben tot doel alle parameters die de kwalitatieve uitvoering van het archeologisch onderzoek in de weg kunnen staan te omschrijven.

De erkend archeoloog wordt als een volwaardige actor bij het bouwproject betrokken. Hij/zij maakt deel uit van de communicatiestromen.

Voorafgaand aan de prospectie dient het volledige terrein vrijgemaakt te worden van vegetatie en gewassen. De pachtovereenkomsten zijn ofwel beëindigd, ofwel is er een overeenkomst voor het tijdelijk gebruik van het gebied voor het archeologisch vooronderzoek. De hoofdaannemer voorziet in de nodige overeenkomsten !

Hierbij dient dus ook volgende opmerking gemaakt te worden: zolang er geen uitsluitsel gegeven kan worden aangaande de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied, dient het volledige terrein als een archeologische site beschouwd te worden. Concreet betekent dit dat er geen bodemingrepen mogen plaatsvinden teneinde het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief niet te vernietigen.

2 Besluit

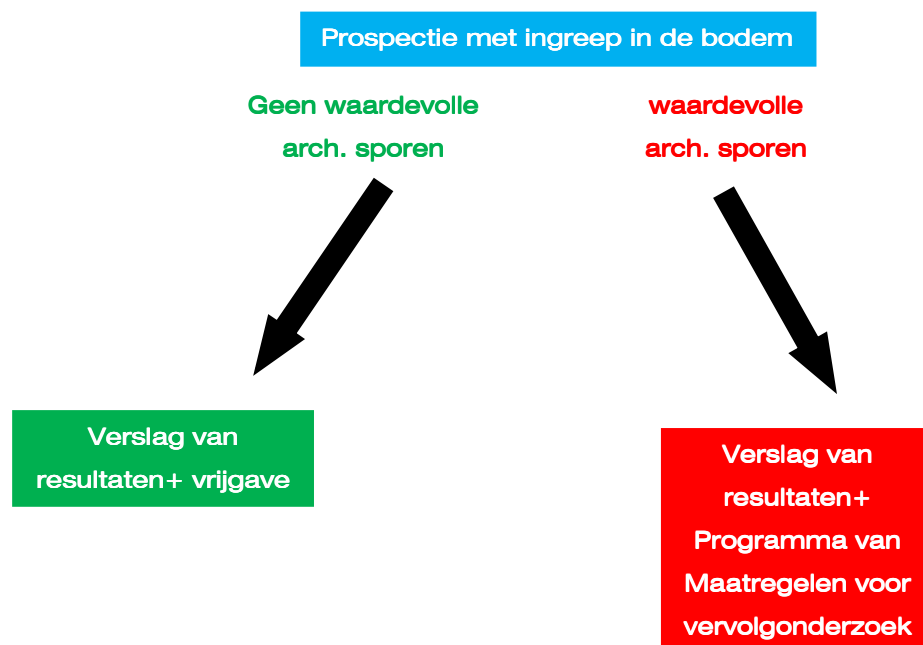
Naar aanleiding van de geplande verkaveling van een akkerland langs de Spoorweglaan te Sint-Eloois-Vijve, werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren.

Uit het bureauonderzoek bleek dat het onderzoeksgebied zich landschappelijk op een goede locatie bevindt voor menselijke occupatie doorheen de eeuwen. Ook bodemkundig blijkt dit een geschikt gebied voor landbouw, op basis van de aardkundige data is er een verwachting naar de aanwezigheid van sporensites. Op basis van de archeologische data kan dit meer specifiek een verwachting zijn naar sporensites uit de volle middeleeuwen en de inheems-Romeinse periode, temeer omdat er vermoedelijk een Romeins wegtracé langs het onderzoeksgebied liep.

Bijgevolg is een vervolgstategie bepaald teneinde eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen, te registreren en de aard en de bewaringstoestand ervan te bepalen. Concreet betekent dit dat na het verkrijgen van de omgevingsvergunning een prospectie met ingreep in de bodem moet worden uitgevoerd.

Dit vooronderzoek zal toelaten het vervolgtraject te bepalen. Dat mogelijke vervolgtraject ziet er schematisch als volgt uit:

9

3 Bibliografie

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 3.0.

4 Lijst van figuren, gebruikt in deel 11

Figuur 1. Geplande situering van de proefsleuven, aanmaakschaal 1:1.3

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE

